

Тамара Марценюк¹, Валентина Колеснік²

РУХ БАТЬКІВ ЛГБТ ДІТЕЙ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ³

Родина вважається одним з найбільш важливих агентів соціалізації. Проте не завжди батьки знаходять спільну мову зі своїми дітьми. Особливо, якщо дитина розкриває свою сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність, яка не співпадає з суспільними очікуваннями. Деякі батьки не в змозі змиритися із альтернативною сексуальною орієнтацією чи гендерною ідентичністю своєї дитини, що призводить до постійних суперечок, а іноді навіть до припинення спілкування. Інші ж батьки, навпаки, роблять все, аби забезпечити необхідну підтримку і турботу.

За останні кілька десятиліть інститут сім'ї зазнав кардинальних змін. Цьому посприяла і сексуальна революція минулого століття, що дала поштовх до поступової нормалізації негетеросексуальності, легітимізуючи таким чином нові форми сімейних відносин. Окрім того, завдяки зменшенню розміру родини, основний фокус змістився із надання економічної підтримки її членам на надання підтримки психологічної.

Проте, незважаючи на те, що, порівняно з минулим століттям, погляди багатьох демократичних суспільств на ЛГБТ (лезбійки, геї, бісексуали та трансгендери) спільноту стали більш толерантними, гомофобія продовжує залишатися нормою в інших суспільствах, серед яких також і українське.

---

¹ Марценюк Тамара, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія» (tarakuta@gmail.com).

² Колеснік Валентина, студентка магістерської програми із соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія».

³ Ця стаття написана на основі бакалаврського диплому із соціології «Чинники залучення батьків гомосексуальних дітей до ЛГБТ руху в Україні», захищеного у 2015 р. Валентиною Колеснік під керівництвом Тамари Марценюк, кафедра соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Представники і представниці ЛГБТ спільноти потребують підтримки і близького оточення. На сьогодні у низці західних країн світу (США, Канаді, країнах Європи) існує та активно діє рух батьків¹ гомосексуальних дітей, який часто є загальнонаціональним, а не лише притаманним окремим регіонам. На пострадянському просторі він тільки розпочинає свою діяльність. Наразі вже існують організації батьків гомосексуальних дітей в Україні, Росії та Молдові, а також окремі підрозділи, що надають підтримку для батьків гомосексуальних дітей в інших країнах СНД. Оскільки рух батьків ЛГБТ є більш інституціоналізованим у західних країнах, має чималі досвід діяльності, доцільно ретельніше його проаналізувати, співставивши з відповідними організаціями в Україні та інших країнах пострадянського простору.

Напрямок активізму за права ЛГБТ (на прикладі США)

У 1951 р. Дональд Вебстер Корі (Donald Webster Cory) опублікував книгу «Гомосексуальність в Америці», в якій стверджував, що геї та лезбійки є легітимною меншиною. А у 1953 р. Евелін Хукер (Evelyn Hooker) отримала грант від Національного інституту психіатрії для вивчення гомосексуалів. У своєму революційному дослідженні, представленому у 1956 р., авторка продемонструвала, що гомосексуальні чоловіки настільки ж добре пристосовані до життя в суспільстві, як і гетеросексуальні. Проте протягом 1950-х та 1960-х років геї і лезбійки все ще наражалися на ризик ізоляції у психіатричній лікарні та ув'язнення, а також втрати роботи й позбавлення опіки над дітьми, коли суди та лікарні визнавали гомосексуальне кохання хворобою, злочином чи аморальними діяннями².

У 1965 р., коли рух за громадянські права нарешті отримав нове законодавство, яке забороняло расову дискримінацію, у Філадельфії й Вашингтоні пройшли перші демонстрації за права геїв. Лідерами цих заходів були давні активісти руху Френк Кемені (Frank Kameny) і Барбара Гітінгс (Barbara Gittings). Поворотним моментом руху за визнання прав гомосексуалів стало 28 червня 1969 р., коли серія протестів прокотилася Нью-Йорком у відповідь на рейд,

¹ Під батьками маються на увазі тати і мами.

² Allyn D. Make love, not war: The sexual revolution, an unfettered history.
— Boston: Little, Brown, 2000.

проведений поліцейськими в одному з найбільш популярних на той час гей-барів Стоунвол Інн (Stonewall Inn). Через невмотивовану агресію та неправомірну поведінку представників правоохоронних органів проти геїв, лезбійок та травесті дів (drag queens) на вулиці вийшли сотні, а згодом і тисячі представників і представниць ЛГБТ спільноти. Ця подія спонукала ЛГБТ активістів об'єднатися та створити правозахисні організації, аби боротися за дотримання своїх прав.

Стоунвольські бунти вважають поштовхом до початку боротьби західної ЛГБТ спільноти за свої права, адже на першу річницю бунтів було проведено перший гей-парад в американській історії, а згодом, завдяки зусиллям ЛГБТ активістів, у 1973 р. гомосексуальність була вилучена зі списку психічних захворювань¹.

Свідченням зростаючого релігійного сприйняття віруючих геїв і лезбійок було посвячення у духовний сан першого священника-гея у 1972 р. Об'єднаною Церквою Христа. Після цього почали виникати й інші церкви, молитовні будинки та синагоги, дружні до ЛГБТ.

Організація «Батьки і друзі лезбійок і геїв» (Parents and Friends of Lesbians and Gays, PFLAG), заснована у 1972 р., давала можливість членам сімей забезпечувати підтримку руху за права геїв². І політичне середовище ознаменувалося такими подіями, як створення Національної цільової групи геїв і лезбійок (National Gay and Lesbian Task Force), заснування організації «Кампанія за права людини», обрання таких явних представників геїв і лезбійок, як Елейн Ноубл (Elaine Noble) і Барні Френк (Barney Frank) і, нарешті, проведення у 1979 р. у Вашингтоні першого маршу за права геїв³. Пізніше у багатолюдних маршах у Вашингтоні, що пройшли у 1987 р., а потім ще й у 1993 р., взяли участь близько 1 мільйона людей.

Інше відгалуження руху за політичні права ставило за мету боротьбу за припинення звільнення з армії солдат, які є геями і лезбійками. Прикладом слугувала резонансна справа полковника Марґа-

---

¹ Marcus E. Making Gay History: The Half-Century Fight for Lesbian and Gay Equal Rights. – NY: HarperCollins, 2002..

² History of PFLAG [Електронний ресурс], at: <http://community.pflag.org/page.aspx?pid=279>

³ Scribners C. Encyclopedia of Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender History in America. – New York, NY : Charles Scribner's Sons/Thomson/Gale, 2004.

рет Каммермайер (Margarethe Cammermeyer), що набула розголошу після виходу телевізійного фільму «Служіння мовчки» («*Serving in Silence*»). Патріотизм і служіння геїв і лезбійок в уніформі врешті-решт привели до виникнення незручного компромісу «Не питай, не говори» (*Don't ask, don't tell*) як альтернативи десятиліттям «половання на відьом» в армії й звільнення з армії з позбавленням прав і привілеїв.

У останньому десятилітті ХХ ст. мільйони американців спостерігали за тим, як в ефірі національного телебачення у квітні 1997 р. з'явилась акторка Еллен Дедженерес (Ellen DeGeneres), ознаменувавши нову еру публічності й присутності у засобах масової інформації відомих осіб, які є гомосексуалами і лезбійками. Знані виконавці та виконавиці, як гомосексуальні, так і гетеросексуальні люди, були тими, хто найбільш голосно й відкрито закликали до толерантності та рівноправ'я.

У результаті наполегливої роботи численних організацій та окремих осіб, а також завдяки Інтернету й кампаніям прямої поштової реклами ХХІ ст. ознаменувалося новими правовими здобутками стосовно одностатевих шлюбів. Законом, прийнятим у штаті Вермонт у 2000 р., було визнано одностатеві цивільні шлюби, а штат Массачусетс став першим штатом, в якому у 2003 р. було зареєстровано одностатеві шлюби. Разом із скасуванням законів про протиприродні статеві стосунки (Лоуренс проти штату Техас, 2003 р.) американські гомосексуали нарешті були звільнені від кримінального переслідування. Одностатеві шлюби на сьогодні є легальними у 14 країнах світу, хоча визнання таких шлюбів церквою та державою й надалі викликає відмінності у думках в різних країнах світу¹.

Незважаючи на вражаючі результати ЛГБТ активізму, наразі ЛГБТ спільнота все ще зазнає утисків як з боку суспільства, так і з боку держави. Так, в 78 країнах гомосексуальність є незаконною, зокрема, в таких країнах, як Мавританія, Судан, Іран, Саудівська Аравія, Ємен, частинах Нігерії та Сомалі, гомосексуальні дії тягнуть за собою смертну кару. Також у Білорусі, Латвії, Литві, Росії, Україні, Киргизстані, Нігерії, Танзанії та Уганді існують (або існували)

---

¹ Allyn D. *Make love, not war: The sexual revolution, an unfettered history.* – Boston: Little, Brown, 2000.

закони чи законопроекти, що забороняють «пропаганду гомосексуалізму»¹.

На противагу цьому 32 країни визнають одностатеві шлюби (unions), 15 – всиновлення або удочеріння одностатевими парами, і 70 країн мають антидискримінаційні закони, тобто ті, що забороняють дискримінацію на основі сексуальної орієнтації².

Що стосується ставлення суспільства до ЛГБТ, то за результатами дослідження, проведеного дослідницьким центром PEW, думки розділилися. Приміром, хоча в США ЛГБТ рух є одним із найбільш активних, і, фактично, перших, лише 60% респондентів вважає, що суспільство має прийняти гомосексуальність. А у Канаді таку ж думку висловлюють 80% респондентів, у Європі – 74-88% майже у всіх країнах, за винятком Росії. Що стосується країн Африки, то в жодній, окрім Південної Африки, цей показник не сягає позначки у 10%³.

Однак попри те, що ЛГБТ спільнота завдяки активній боротьбі за свої права домоглася відміни гомосексуальності як хвороби чи злочину у багатьох країнах світу, залишаються країни, в яких бути частиною ЛГБТ спільноти – небезпечно для життя. Тому й надалі ЛГБТ рух, зокрема, різні його напрямки, є важливими для боротьби з гомофобією. Розглянемо детальніше такий напрямок ЛГБТ руху, як організації батьків (татів і мамів) ЛГБТ дітей.

Міжнародний досвід виникнення та діяльності організацій батьків ЛГБТ дітей

Під впливом подій минулого століття, зокрема сексуальної революції та Стоунвольських бунтів, у 70-х роках почали утворюватися організації батьків ЛГБТ дітей по всьому світу⁴. Перша й найвідоміша на сьогодні організація – «Батьки і друзі лезбійок і геїв» (Parents

---

¹ Rainbow Europe (Райдужна Європа) [Електронний ресурс] / ILGA Europe, 2014. – Режим доступу: http://ilga-europe.org/home/publications/rainbow_europe

² Там само.

³ The Global Divide on Homosexuality [Електронний ресурс] / Pew Research Center, 2014. – Режим доступу: <http://www.pewglobal.org/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality/>

⁴ Allyn D. Make love, not war: The sexual revolution, an unfettered history. – Boston: Little, Brown, 2000.

and Friends of Lesbians and Gays, PFLAG). Її створили на початку 1970-х років мати та син – Жанна та Морті Манфорд (Jeanne and Morty Manfred) у Нью-Йорку після щорічного гей-прайду. На тому прайді плакат Жанни із закликом до батьків об'єднуватися та підтримувати своїх дітей викликав шалений резонанс. На той час ця організація називалася POG – Батьки геїв (Parents of Gays). Першу зустріч відвідало близько двадцяти людей, батьків і дітей, які мали змогу поділитися досвідом та переживаннями. Після цього з усієї країни надходили дзвінки з проханням надати інформацію для створення подібних груп в інших регіонах.

Тому в 1976 р. сімейство Старрів (The Starts) створило подібну групу в Лос-Анджелесі, а в 1978 р. Харлен та Лоїс Адамси (Harlen and Lois Adams) створили групу в Чіко, Каліфорнія (Chico, CA), що була першою неміською групою для батьків. Із середини 70-х до початку 90-х рр. по всій Америці почали створювати подібні групи для батьків. З часом, а саме у 1993 р., назва змінилася на поточну (PFLAG), до місії додали бісексуальних, а в 1998 р. – трансгендерних людей. На сьогодні PFLAG позиціонується як провідна організація батьків та союзників у ЛГБТ спільноті в США¹. За словами самої засновниці, головною причиною створення організації було негативне ставлення до її сина з боку суспільства через його гомосексуальну орієнтацію. З всенационального поширення філій PFLAG очевидно, що у своєму прагненні відстоювати та захищати права своєї дитини вона була не одна, тож це свідчить про потребу у подібних об'єднаннях батьків.

У Канаді розвиток руху батьків ЛГБТ дітей проходив схожим до американського шляхом, адже в 1979 р. в Торонто була створена організація «Батьки геїв» (Parents of Gays). У 1981 р. ця організація об'єдналася з подібною «Родини та друзі лезбійок і геїв» – Families and Friends of Lesbians and Gays (FFLAG) в організацію під назвою Parents FLAG. За словами однієї з засновниць, Енн Ратледж (Anne Rutledge), на той час вони не знали про однойменну американську організацію. Відомості PFLAG Canada принесли оголошення у газетах та поява Енн Ратледж із сином на національному телебаченні, де вони розповіли про свою історію та про створення організації. Наразі ця організація загальнонаціональна з філіями у великих міс-

---

¹ History of PFLAG, at: <http://community.pflag.org/page.aspx?pid=279>

тах Канади¹. Одною з головних функцій організації є надання інформаційної підтримки для батьків. Адже часто діти звертаються до батьків за порадою, що стосується їхньої гендерної ідентичності чи сексуальної орієнтації, проте не всі гетеросексуальні батьки достатньо обізнані в ЛГБТ тематиці, аби бути в змозі дати розумну пораду. Тому батьки, що є більш освіченими у питаннях ЛГБТ, а також психологи та експерти в організаціях типу PFLAG можуть порадити необхідну літературу як для батьків, так і для дітей, які прагнуть отримати відповіді на свої запитання.

Розглядаючи розвиток руху батьків ЛГБТ дітей в Європі, варто згадати про історію його формування у Великобританії. Хоча окремі групи підтримки існували з 70-х років минулого століття, національна організація була заснована лише в 1993 р. Корені організації сягають аж 1965 р., коли Роуз Еллен Робертсон (Rose Ellen Robertson) створила телефон довіри для батьків ЛГБТ дітей. Через велику кількість отриманих дзвінків та розширення бази даних батьків через 30 років було вирішено створити організацію «Сім'ї та друзі лезбійок та геїв» – FFLAG (Families and Friends of Lesbians And Gays)². Тож першочерговою була потреба у створенні так званої групи підтримки для самих батьків, на відміну від згаданих вище американської та канадської організацій. Через те, що поширеною є гетеронормативність, батькам часто складно примиритися з тим, що їхні діти не є «нормальними», тому на допомогу приходять батьки інших дітей, що надають інформацію стосовно ЛГБТ питань, а також необхідну психологічну та емоційну підтримку, ділячись власним досвідом.

Так само потреби у підтримці та необхідній інформації стали поштовхом до створення італійської організації батьків, родичів та друзів гомосексуалів AGEDO (Associazione genitori, parenti e amici di omosessuali), що утворилася в 1992 р. у Мілані³. У цій та

---

¹ PFLAG in Canada [Електронний ресурс] / PFLAG Canada. – Режим доступу: <http://www.pflagcanada.ca/en/about-e-more.php#section5b>

² FFLAG – Who Are We? [Електронний ресурс] / FFLAG. – Режим доступу: <http://www.fflag.org.uk/index.php/about-us/who-are-we>

³ Quando e perché è nata l'Agedo (Коли і чому утворилася AGEDO) [Електронний ресурс] / Paola Dall'Orto. – Режим доступу: <http://www.agedonazionale.org/chi-siamo/quando-e-perche-e-nata-lagedo/>

інших подібних організаціях батьків ЛГБТ дітей нові члени мають змогу поділитися своєю історією, отримати пораду від більш досвідчених батьків, а також дізнатися більше про свою дитину та її потреби.

У низці країн Європи створені подібні організації батьків ЛГБТ дітей: у Німеччині – Асоціація батьків, друзів та родичів гомосексуалів – BEFAN (Bundesverband der Eltern, Freunde und Angehörige von Homosexuellen); іспанська організація AMPGIL, у Бельгії (Tels Quels), Франції (CONTACT), Польщі (Akceptacja, 2013) та Ірландії (LOOK). Що стосується неєвропейських організацій батьків ЛГБТ дітей, то такі існують в Туреччині (LISTAG, 2008), Ізраїлі (Tehila, 1989), Латинській Америці (Asociación Internacional de Familias por la Diversidad Sexual) та Сінгапурі (SAFE), а також є філії PFLAG в Китаї, В'єтнамі, Австралії та Південній Африці.

Як бачимо, рух батьків ЛГБТ дітей є доволі поширеним явищем у країнах демократичного світу. Причому згадані об'єднання батьків часто є підрозділами всенациональних ЛГБТ організацій та існують для того, щоб поширювати між батьками та у суспільстві необхідну інформацію, надавати психологічну і моральну підтримку, а інколи навіть вирішувати складні юридичні питання.

Порівняння організацій батьків гомосексуальних дітей на пост-радянському просторі з західними країнами

У той час, коли в Європі та Америці PFLAG та подібні організації вже існували впродовж кількох десятків років, в Україні, Росії та Молдові вони були створені порівняно недавно. В інших країнах СНД існують лише загальні ЛГБТ організації, однією з функцій яких є надання інформації, допомоги та підтримки батькам ЛГБТ дітей, проте немає окремої гілки батьківських об'єднань.

У Росії, зокрема, в Санкт-Петербурзі, з 2008 р. існує ЛГБТ правозахисна організація «Вихід» на чолі з Ігорем Кочетковим (Петровим). Однією з гілок діяльності організації є так званий «Батьківський клуб», що був започаткований у жовтні 2011 р. «Батьківський клуб» висловив своє незадоволення гомофобним законом про «пропаганду гомосексуалізму», написавши відкритого листа депутату В. В. Мілонову, який був одним із авторів цього закону. Але оскільки

ки згаданий закон все ще діє, цей відкритий лист не мав бажаної реакції¹.

В Україні також існує організація батьків ЛГБТ дітей «Терго», що є проектом української правозахисної організації «Точка опори». У реєстрі ЛГБТ організацій України із 43 організацій лише у діяльності цієї організації вказано залучення батьків до ЛГБТ руху².

«Точка опори» почала свою роботу з 2009 р., виконавчим директором є Богдан Глоба, який разом зі своєю матір'ю Оленою в 2013 р. заснував батьківську ініціативу «Терго». Як і члени російського аналогу організації, батьки ЛГБТ дітей щомісяця збираються на зустрічі, які завжди починають з трьох позитивних речей, що трапилися з часу попередньої зустрічі, і так само обговорюють свої проблеми, діляться досвідом з новоприбулими мамами та проводять тренінги, аби допомогти батькам прийняти своїх дітей такими, якими вони є³. Українські батьки, як і їхні російські однодумці, також звернулися до депутатів, коли було запропоновано ввести «Закон про заборону спрямованої на дітей пропаганди гомосексуалізму» та подібні до нього законопроекти, також виступаючи за прийняття нового антидискримінаційного законодавства⁴. На відміну від Росії, в Україні цей законопроект не було прийнято, але й не внесено змін до антидискримінаційного законодавства.

У Молдові група батьків ЛГБТ існує з 2006 р.⁵. Як зазначено на її сайті, потреба виникла після масових камін-аутів членів ЛГБТ спільноти перед батьками та близькими. Наразі ця група надає підтримку як батькам у Молдові, так і за кордоном, співпрацюючи з інозем-

---

¹ Открытое письмо депутату Милонову [Електронний ресурс] / Родительский клуб, 2012. – Режим доступа: <http://comingoutspb.com/ru/news/otkrytoepismomilonovu>

² Реестр ЛГБТ-организаций Украины [обновляемая база данных, электронный документ] / Совет ЛГБТ-организаций Украины. – По состоянию на 07.02.2014. – 20 с.

³ Віра в наших сім'ях / ГО «Батьківська ініціатива «ТЕРГО», 2013. – 20 с.

⁴ Звернення батьків до депутатів щодо всеохоплюючого антидискримінаційного законодавства [Електронний ресурс] / Всеукраїнська батьківська ініціатива «ТЕРГО». – Режим доступу: http://tergo.org.ua/news/show_20/

⁵ Родители ЛГБТ [Електронний ресурс] / Наталья Есманчук. – Режим доступу: <http://gdm.md/ru/parents>

ними організаціями. Окрім підтримки та порад від інших батьків, члени групи можуть отримати допомогу психолога.

Для того, аби порівнювати пострадянський простір з країнами демократичного світу, варто визначити критерії для порівняння: 1) загальна ситуація ЛГБТ спільноти; 2) законодавство, що регулює життя ЛГБТ спільноти; 3) період виникнення організацій батьків ЛГБТ дітей та головні ідеї організацій.

Міжнародна ЛГБТ організація ILGA (the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association) щорічно проводить моніторинг 49 європейських країн, результати якого дають змогу описати стан дотримання прав та свобод ЛГБТ спільноти в кожній окремій країні.¹ Показники по деяких країнах представлені у таблиці.

Таблиця

Порівняння розвитку організацій батьків ЛГБТ дітей на пострадянському просторі з деякими європейськими країнами

Країна	Загальна ситуація ЛГБТ спільноти ¹	Законодавство стосовно ЛГБТ спільноти ²	Рік створення організації батьків ЛГБТ дітей
Україна	12	-	2013
Росія	6	Закон «Про заборону пропаганди гомосексуалізму»	2011
Молдова	17	Закон про забезпечення рівності	2006
Німеччина	56	Одностатеві шлюби дозволені, антидискримінаційне законодавство	1997
Італія	25	Закон про рівність у працевлаштуванні	1992

¹ Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe [Електронний ресурс] / ILGA-Europe, 2014. – Режим доступу: <https://dl.dropboxusercontent.com/u/15245131/Annual%20Review%202014%20web%20version.pdf>

*Толерантність у транзитивних суспільствах:
філософський, правовий, політичний, соціологічний виміри*

Іспанія	73	Одностатеві шлюби дозволені, антидискримінаційне законодавство	1994
Швейцарія	29	Одностатеві шлюби дозволені	1997
Британія	82	Одностатеві шлюби дозволені, антидискримінаційне законодавство	1993

¹ За показником *Rainbow Index*, кожна країна оцінюється за шкалою від 0% до 100%, де 0 – це недотримання та порушення прав людини, дискримінація, а 100 – повна рівність та повага до прав людини.

² Itaborathy L. *State-sponsored homophobia. A world survey of laws: Criminalisation, protection and recognition of same-sex love* / Lucas Paoli Itaborahy, Jingshu Zhu. – ILGA-Europe, 2014.

Як можна помітити, найнижчі результати так званого «веселкового індексу» (*Rainbow Index*) у країнах СНД. Це можна пояснити відсутністю антидискримінаційного законодавства, а у Росії – існуванням закону «Про заборону пропаганди гомосексуалізму». Проте навіть за існування закону про забезпечення рівності, який забороняє дискримінацію на основі сексуальної орієнтації при працевлаштуванні, в Молдові переважає негативне ставлення до гомосексуальності та ЛГБТ спільноти загалом. Що стосується країн демократичного світу, то порівняно низькі показники Швейцарії та Італії також пояснюються відсутністю антидискримінаційного законодавства і втручанням прорелігійних партій і організацій у процес законотворення. На законодавчому рівні із представлених країн одностатевий шлюб легалізований в Німеччині, Іспанії, Швейцарії та частинах Британії.

Окрім того, результати опитувань громадської думки доводять¹, що в країнах із найменш розробленою політикою стосовно прав людини для ЛГБТ жителі демонструють менш толерантне ставлення до ЛГБТ. Зокрема, серед респондентів із України – країни, де на

¹ Марценюк Т. О., Новик Т. О., Святненко Н. В. Крос-культурний аналіз ставлення населення до геїв та лесбійок: Україна, Швеція, Іспанія, Угорщина та Німеччина // *Український соціум*. – 2014. – № 1(48). – С. 31-43.

державному рівні відбулася лише декриміналізація гомосексуальної поведінки – ставлення населення до ЛГБТ найменш толерантне у порівнянні з іншими європейськими країнами.

Отже, основні відмінності полягають в тому, що на пострадянському просторі наразі не існує антидискримінаційного законодавства (у якому б були б зазначені такі ознаки, як-от СОГІ – сексуальна орієнтація та гендерна ідентичність), чи, навпаки, є чинними закони та законопроекти проти «пропаганди гомосексуалізму». Натомість у більшості європейських країн передбачено законодавче врегулювання та діє антидискримінаційне законодавство одностатевого шлюбу.

Висновки

Рух батьків ЛГБТ дітей є доволі поширеним явищем у країнах демократичного світу. Батьківські організації існують як окремо, так і у складі всенациональних ЛГБТ об'єднань. Учасники та учасниці організацій зазначають, що рух батьків існує для того, щоб поширювати між батьками та у суспільстві необхідну інформацію, надавати психологічну і моральну підтримку, часто навіть вирішувати складні юридичні питання.

Порівнюючи організації батьків ЛГБТ дітей на пострадянському просторі з деякими країнами демократичного світу, вдалося виявити, що попри те, що європейські організації батьків ЛГБТ дітей створювалися раніше, ніж їхні пострадянські аналоги, вони мають здебільшого однакові цілі та ідеї. Головні відмінності полягають у відсутності законодавчого врегулювання життя ЛГБТ спільноти, на противагу антидискримінаційним законам та узаконенню одностатевих шлюбів у країнах демократичного світу.

Відсутність законів, що захищають ЛГБТ спільноту від дискримінації, негативно відбивається на діяльності організацій батьків ЛГБТ дітей у пострадянських країнах, адже вони не можуть сподіватися на підтримку держави у ситуаціях, в яких права їхніх дітей порушуються.